

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ**
**HELLENIC ASTRONOMICAL
SOCIETY**

Μέλος της Ευρωπαϊκής Αστρονομικής Εταιρείας
Η Επιστημονική Ένωση των Ελλήνων Αστρονόμων

Έδρα: Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Φυσικής,
Τομέας Αστροφυσικής, Αστρονομίας και Μηχανικής,
Πανεπιστημιούπολη, 157 84 Ζωγράφος Αθήνα
e-mail [president "at" helas.gr](mailto:president@helas.gr)
URL: <http://www.helas.gr>

Καθηγητής Κ. Τσίγκανος, Πρόεδρος Ελ.Ασ.Ετ.
Τηλ./Fax: 210 7276915, e-mail: [president "at" helas.gr](mailto:president@helas.gr)

1 Ιανουαρίου 2009

**ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ 2009**

Το έτος 2009 έχει ανακηρυχθεί ως «Διεθνές Έτος Αστρονομίας, ΔΕΑ09» (International Year of Astronomy 2009, IYA09) από τη Διεθνή Αστρονομική Ένωση και τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών/UNESCO, ψήφισμα της 20/12/2007. Το όραμα του ΔΕΑ09 είναι να βοηθήσει τους πολίτες του κόσμου να ανακαλύψουν τη θέση τους στο Σύμπαν παρατηρώντας και μελετώντας τον ουρανό, συνειδητοποιώντας την επίδραση της Αστρονομίας και των άλλων βασικών επιστημών στην καθημερινή ζωή και αποκτώντας μια προσωπική αίσθηση των επιστημονικών αναζητήσεων και ανακαλύψεων και το πώς η επιστημονική γνώση μπορεί να συνεισφέρει σε μια πύο ισορροπημένη, δίκαιη και ειρηνική κοινωνία. Έτσι, όλοι μπορούν να συνειδητοποιήσουν τους παγκόσμιους νόμους του Σύνπαντος τους οποίους η επιστήμη έχει αποκρυπτογραφήσει και οι οποίοι μας φέρνουν στο νού τις ποιητικές λέξεις του ψαλμωδού «Οι ουρανοί διηγούνται δόξαν Θεού» (Ψαλ. 19[18]:1). Κατά την πρόεδρο της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης Catherine Cesarsky: «Το Διεθνές Έτος Αστρονομίας 2009 παρέχει σε όλα τα έθνη την ευκαιρία να συμμετάσχουν στην εκπληκτική επιστημονική και τεχνολογική επανάσταση που συντελείται στις μέρες μας». Ένας από τους κύριους στόχους του ΔΕΑ09 είναι να προκαλέσει το ενδιαφέρον, ειδικότερα ανάμεσα στους νέους, για την Αστρονομία και την Επιστήμη γενικότερα, με κεντρικό θέμα «Το Σύμπαν, στη διάθεσή σου να το ανακαλύψεις».

Το ΔΕΑ09 συμπίπτει με την πάροδο 400 χρόνων από την πρώτη αστρονομική χρήση του τηλεσκοπίου από τον Γαλιλαίο (1609) - ένα σημαντικό γεγονός που σηματοδότησε την αρχή

αστρονομικών ανακαλύψεων και αποτέλεσε την έναυση μιας επιστημονικής επανάστασης που επηρέασε καθοριστικά την συνολική άποψή μας για τον Κόσμο. Έκτοτε, οι αστρονόμοι εργάστηκαν μαζί, ανεξάρτητα από γεωγραφικά σύνορα, φύλο, ηλικία, πολιτισμό και φυλή, ακολουθώντας το χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, η Αστρονομία, πολύτιμη πηγή έμπνευσης για όλα τα έθνη, είναι ένα κλασικό παράδειγμα για το πώς η Επιστήμη μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και εδραίωση μιας παγκόσμιας συνεργασίας για ειρηνικούς σκοπούς που αφορά την έρευνα για την κοσμική μας προέλευση και την κοινή μας κληρονομιά, κάτι που ενώνει όλους τους πολίτες της Γης. Σήμερα, τηλεσκόπια από το έδαφος και το Διάστημα εξερευνούν το Σύμπαν, 24 ώρες το 24ωρο, σε όλες τις περιοχές του ηλεκτρομαγνητικού φάσματος.

Το *Διεθνές Έτος Αστρονομίας 2009* είναι, πρώτα και πάνω απ' όλα, μια δραστηριότητα για όλους τους πολίτες του πλανήτη μας. Έχει ως στόχο να δημιουργήσει τον ενθουσιασμό της προσωπικής ανακάλυψης, την ανάδειξη των αξιών της επιστημονικής μεθόδου και της ευχαρίστησης του «μοιράσματος» της θεμελιώδους γνώσης για το Σύμπαν και της θέσης μας μέσα σ' αυτό. Όλα σχεδόν τα έθνη και πολλοί διεθνείς οργανισμοί έχουν δηλώσει ότι θα συμμετάσχουν στις εκδηλώσεις που θα γίνουν στα πλαίσια του ΔΕΑ 2009 σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο, στις διάφορες χώρες και τα κατά τόπους κέντρα, με συνεργασία επαγγελματιών και ερασιτεχνών αστρονόμων, ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων και μέσω μαζικής ενημέρωσης. Η Διεθνής Αστρονομική Ένωση (IAU), που ιδρύθηκε το 1919 και είναι ο αναγνωρισμένος διεθνής οργανισμός των επαγγελματιών αστρονόμων, θα κινητοποιήσει και θα συντονίσει χιλιάδες αστρονόμους από όλες τις χώρες του κόσμου για τις εκδηλώσεις του ΔΕΑ2009.

Η Αστρονομία είναι μία από τις αρχαιότερες επιστήμες και, όπως είναι προφανές από το όνομά της, αρχικά αναπτύχθηκε στην αρχαία Ελλάδα για την κατανόηση και μελέτη των νόμων της κίνησης των ουρανίων σωμάτων. Η σχέση της Αστρονομίας με τον Ελληνικό χώρο και πολιτισμό είναι στενότατη, αφού πολλές από τις βασικές αστρονομικές έννοιες έχουν τις ρίζες τους στην αρχαία Ελλάδα. Οι πρώτοι Έλληνες αστρονόμοι και φιλόσοφοι Θαλής, Αρίσταρχος, Πυθαγόρας, Πτολεμαίος, Ίππαρχος, Ερατοσθένης, κλπ, έθεσαν τις βάσεις της κατανόησης του Κόσμου μας και έκαναν τους πρώτους υπολογισμούς για το μέγεθος της Γης καθώς και την απόσταση ανάμεσα σε αυτήν, τη Σελήνη και τον Ήλιο, εξήγησαν το φαινόμενο των εκλείψεων και κατένοησαν τις κινήσεις των πλανητών. Ακόμη και το γεγονός ότι ο γαλαξίας μας αποτελείται από πολυάριθμα αστέρια σαν τον Ήλιο τα οποία είναι αμυδρά γιατί απλά βρίσκονται πολύ μακρύτερα, προτάθηκε πριν από σχεδόν 2,400 χρόνια από τον Δημόκριτο. Ελληνικά είναι άλλωστε τα υιοθετημένα από την Διεθνή Αστρονομική Ένωση ονόματα για τους πλανήτες, δορυφόρους τους, αστερισμούς, τα γαλαξιακά νεφελώματα, τα γαλαξιακά σμήνη, κλπ.

Η παράδοση αυτή της Αστρονομίας στην Ελλάδα συνεχίζεται και στις μέρες μας. Η Ελληνική Αστρονομική Εταιρεία, ο επίσημος φορέας οργάνωσης των Ελλήνων που ασχολούνται επαγγελματικά με την έρευνα και διδασκαλία της Αστρονομίας, Αστροφυσικής και Διαστημικής διοργανώνει τις ακόλουθες εκδηλώσεις :

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ 2009

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ:

1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

2. ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

3. ΕΘΝΙΚΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ελληνική Αστρονομική Εταιρεία (Ελ.Ασ.Ετ.), με την ιδιότητα της επιστημονικής ένωσης των Ελλήνων επαγγελματιών αστρονόμων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αναλαμβάνει να συντονίσει διάφορες εκδηλώσεις για το ΔΕΑ09 στις ακόλουθες ενότητες δράσης:

- Σύγχρονη Αστρονομία και μελλοντικές προοπτικές
- Η Αστρονομία στην κοινωνία και τον πολιτισμό.
- Η Αστρονομία στην Εκπαίδευση.

Συγκεκριμένα προγραμματίζεται η δέσμη των ακόλουθων 10 ενεργειών που συντονίζουν μέλη της Ελ.Ασ.Ετ, του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών (<http://www.helas.gr/iya2009.php>):

1. Εναρκτήρια τηλεοπτική εκδήλωση για το ΔΕΑ09 (ΕΤ3), στο Αστεροσκοπείο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Έκδοση ειδικού φυλλαδίου με λεπτομερές πρόγραμμα όλων των εκδηλώσεων.

(Συντονισμός: *Ι. Δαγκλής*)

2. Συμμετοχή στη διεθνή δραστηριότητα «100 ώρες Αστρονομίας, 2-5 Απριλίου 2009» <http://www.100hoursofastronomy.org/>

- Τόπος: Αστεροσκοπείο Πανεπιστημίου Αθηνών, Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Αστεροσκοπείο Παν. Θεσσαλονίκης, Τμ. Φυσικής Παν. Κρήτης.
- Διαλέξεις εκλαικευτικού χαρακτήρα
- Νυκτερινή παρατήρηση για το κοινό

(Συντονισμός: *Π. Νιάρχος, Ε. Πλειώνης, Ν. Στεργιούλας, Β. Χαρμανδάρης*)

3. 10 γενικές ομιλίες στο κεντρικό Πανεπιστήμιο για το ευρύ κοινό στις βασικές περιοχές και τα πλέον ενδιαφέροντα θέματα και κύρια ερωτήματα της σύγχρονης Αστρονομίας, Αστροφυσικής & Διαστημικής:

- *Αστροφυσικοί πίδακες: γιγάντια κοσμικά πυροτεχνήματα που αναγγέλουν τη γέννηση και το θάνατο αστέρων και γαλαξιών* (Κ. Τσίγκανος, Καθ. ΕΚΠΑ, Πρόεδρος Ελ.Ασ.Ετ.)
- *Ήλιος και πλανήτες: η σχέση τους και η σημασία της για τον άνθρωπο*, (Ι. Δαγκλής, Διευθυντής Ερευνών ΕΑΑ/ΙΔΕΤ, Μέλος ΔΣ Ελ.Ασ.Ετ)

- *Αναζήτηση πλανητών έξω από το ηλιακό μας σύστημα: υπάρχουν αλλού πλανήτες σαν τη Γη;* (Π. Νιάρχος, Καθ. ΕΚΠΑ/Διευθυντής Τομέα ΑΑΜ/ΕΚΠΑ)
- *Αναζητώντας την αλήθεια μέσα από το φως: Ο άνθρωπος και το Σύμπαν* (Β. Χαρμανδάρης, Επ.. Καθ. Παν. Κρήτης, Γραμματέας Ελ.Ασ.Ετ)
- *Αστρονομία ακτίνων $-X$ και $-γ$: Πόσο καλά και πόσο κοντά βλέπουμε στους ορίζοντες των μελανών οπών;* (Α. Μαστιχιάδης, Αν. Καθ. ΕΚΠΑ, Μέλος ΔΣ Ελ.Ασ.Ετ)
- *Σύγχρονες εξελίξεις στην Κοσμολογία: τί είναι η σκοτεινή ύλη και τί η σκοτεινή ενέργεια;* (Ε. Πλειώνης, Διευθυντής Ερευνών ΕΑΑ/ΙΑΑ, Αντιπρόεδρος Ελ.Ασ.Ετ)
- *Κοσμικοί επιταχυντές: επιτάχυνση φορτισμένων σωματιδίων στο Σύμπαν* (Λ. Βλάχος, Καθ. Παν. Θεσσαλονίκης, Μέλος ΔΣ Ελ.Ασ.Ετ)
- *Παρατηρησιακή αστρονομία ορατού: πόσο μακριά βλέπουμε με τα μεγάλα σύγχρονα τηλεσκόπια;* (Δ. Χατζηδημητρίου, Αν. Καθ. ΕΚΠΑ)
- *Μελανές οπές & βαρυτικά κύματα* (Κ. Κόκκοτας Καθ. Παν. Θεσσαλονίκης, Ν. Στεργιούλας, Επικ. Καθ. Παν. Θεσσαλονίκης, Μέλος ΔΣ Ελ.Ασ.Ετ)
- *Ο διαχρονικός ρόλος της Αστρονομίας στον πολιτισμό* (Ε. Θεοδοσίου, Αν. Καθ. ΕΚΠΑ)

Μετά το πέρας ορισμένων ομιλιών ενδέχεται να γίνεται νυκτερινή παρατήρηση με φορητά τηλεσκόπια στο προαύλιο του Πανεπιστημίου.

(Συντονισμός: Κ. Τσίγκανος)

4. Έκδοση ειδικού τεύχους του περιοδικού της Ελ.Ασ.Ετ. *ΙΠΠΑΡΧΟΥ* (στην Ελληνική) που θα περιλάβει τις προηγούμενες ομιλίες.

(Συντονισμός: Ε. Πλειώνης)

5. Εβδομαδιαίες ραδιοφωνικές εκπομπές σε Ρ/Σ πανελλήνιας εμβέλειας διάρκειας 5 λεπτών η κάθε μία πάνω σε ενδιαφέροντα αστρονομικά θέματα (υπό μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων). Αντίστοιχες στήλες σε ημερήσια εφημερίδα.

(Συντονισμός Κ. Τσίγκανος)

6. Ομιλίες σε θέματα αστρονομίας σε επιλεγμένα Γυμνάσια/Λύκεια και προετοιμασία ειδικού ενημερωτικού φυλλαδίου για τη φωτορύπανση.

(Συντονισμός: Δ. Χατζηδημητρίου, Μ. Μεταξά, Κ. Τσίγκανος)

7. Ημερίδες Αστρονομίας (απογευματινές-βραδινές συναντήσεις διάρκειας 2-3 ωρών) σε επιλεγμένες πρωτεύουσες νομών σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, τις τοπικές ενώσεις καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης και τους ερασιτεχνικούς ομίλους αστρονομίας των νομών αυτών.

Οι επισκέψεις αυτές θα περιλαμβάνουν

- ομιλία εκλαϊκευτικού χαρακτήρα
- ομιλία επιστημονικού χαρακτήρα κατανοητή από μη ειδικούς
- Νυκτερινή παρατήρηση με φορητά τηλεσκόπια
- Παρουσίαση επιλεγμένων αστρονομικών φωτογραφιών & εικόνων
- στους χώρους των συναντήσεων.

(Συντονισμός: Π. Νιάρχος, Ν. Στεργιούλας, Β. Χαρμανδάρης)

8. Δημιουργία ενός λεπτομερούς προγράμματος εκδηλώσεων που θα περιλαμβάνει όλες τις προγραμματισμένες δραστηριότητες για το ΔΕΑ09 και που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα των Ελ.Ασ.Ετ., ΕΚΠΑ, ΕΑΑ, ΑΠΘ, Π.Κ, κλπ. (Συντονισμός: Β. Χαρμανδάρης)

9. Προβολή αυτοτελών τηλεοπτικών επεισοδίων σχετικά με σύγχρονα θέματα αστρονομίας και αστροφυσικής. (Συντονισμός: Ε. Πλειώνης)

10. Οι εκδηλώσεις θα κορυφωθούν με την διοργάνωση του 9^{ου} Πανελληνίου Αστρονομικού Συνεδρίου της Ελ.Ασ.Ετ. (Αθήνα, 20-24 Σεπτ. 2009) στο οποίο θα υπάρξει ειδική ημερίδα και για εκπαιδευτικούς.

(Συντονισμός: Οργανωτική επιτροπή 9^{ου} Πανελληνίου Αστρονομικού Συνεδρίου, <http://www.helas.gr/conf/2009>)

Κ. Τσίγκανος

